

Redacția, Administrația și Tipografia
Brasov, piata mare Nr. 30.
 Scrisorile nefrancoase nu se primesc. — Manuscrisurile nu se returnează.
INSERATE se primesc în Administrația în Brasov și la următoarele Birouri de anșuri:
 în Viena: M. Duka, Kernerich, Schalek, Rudolf Moser, A. Oppel, Nachfolger; Anton Oppel, J. Danneberg, în Budapesta: A. T. Weidberg, Kiss, în București: Agnes Ronaș, Succursale de România: în Hamburg: Karoly & Liebmann.
 Prețul inserțiilor: o serie armonică pe o coloană 8 or. și 80 or. timbru pentru o publicație. Publicații mai dese după tarife și învoială.
 Reclame pe pagina a 3-a o serie 10 or. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U L I X.

„Gazeta” iese în săptămână di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminică 8 franci.
 Se primumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brasov
 administrația, piata mare, țergul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
 Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiile sunt a se plăti înainte.

Nr. 70. Brasov, Vineri 28 Martie (9 Aprilie) 1897.

Nou abonament la Gazeta Transilvaniei

Cu 1 Aprilie 1897 st. v.
 se deschide nou abonament la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre.
Prețul abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria:
 pe un an 12 fl.
 pe șase luni 6 fl.
 pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
 pe un an 40 franci
 pe șase luni 20 „
 pe trei luni 10 „
 Abonarea se poate face mai ușor prin mandate postale.
 Administrația „Gazetei Transilvaniei“.

O greșelă.

Mult se cuprinde în cuvântul „greșelă”. De când eram mic am învățat în „Tatăl nostru”, că greșela este ceva rău, pentru care omul trebuie să ceară iertare dela Dumnezeu și poate și dela omenii. Acesta din urmă atârână dela moravuri și împrejurări.
 În politică greșelile sunt fatale, der pot câte-odată să aibă și urmări neașteptate favorabile. Firesce, că împrejurările și constelațiile decid.
 Astfel greșela, ce-o făcură adversarii noștri la 1848, răsărindu-se contra tronului și a poporilor conlocuitoare, făcuse pe Szechenyi să se tânguescă, că a deșteptat pe conaționali săi pentru pierirea lor. Der éta, că 1848 în legătură cu 1866 făcū minuni pentru răsărâții

de odinioară. Dacă au ajutat și Prusia și Italienii nu împorță. Destul că greșela s'a întors în succes și cel ce fusese condamnat la mörte în effigie a devenit primul consiliar al tronului.

Făcurăm și noi Românii greșeli destule; făcurăm greșela capitală la 1865, când conducătorii noștri credeau, că-i va salva formula: „Așa e voia Maiestății Sale”. Credeau, că cu căciula în mână se pot păstra drepturi de curând câștigate și prospët amenințate. Se prea încredeau în atestatele bune, ce le aveau despre neștrămutata lor fidelitate.

Töte ar fi mers cum ar fi mai mers, der după 1865 a venit 1866, care a prefăcut greșela adversarilor noștri în isbändă, ér noi am avut să purtăm consecențele împrejurărilor schimbate fără de nici o cruțare.

Când ni-se lua însă autonomia țerei și drepturile garantate de egala îndreptărire națională, ni-se dicea: fiți pe pace, căci a trebuit să se întemple ceea ce s'a întemplant pentru binele monarhiei, ér voi veți ave un adăpost pentru biserica și cultura voastră națională în legile aduse la 1868, ér mai ales vă veți bucura de-o autonomie vastă, ce s'a creat pentru biserica voastră greco-orientală.

Autonomia bisericii române gr. or., care s'a inarticulat după schimbările cele mari în legile unguresci, a fost în adevăr privită ca o minimă despăgubire pentru pierderile colosale politice-naționale, suterite de națiunea noastră. Era credința generală pe-atunci în poporul nostru, că acea autonomie, deși salutară, nu poate servi nicidecum ca echivalent nici măcar pentru o parte din drepturile luate. Și această părere s'a susținut până în ziua de azi, ba putem dice, că numai azi, după trei-

zeci de ani, suntem în stare să apremiam pe deplin importanța acelei păreri.

Cu töte acestea, ori tocmai pentru aceea ministrul-președinte Banffy găsesc, că statutul organic al bisericii române gr. or. din Transilvania și Ungaria a fost o greșelă din punct de vedere politic și de stat maghiar.

Éta deci, că ceea ce adversarii noștri considerau la 1868 ca un mare succes al lor, fiind-că au isbutit a ne distruge fortăreța noastră politică națională și ni-au dat în schimb legile lor dela 1868 și autonomia nevinovată a bisericii noastre gr. or., autonomia, ce avea să se estindă numai peste o parte, deși cea mai mare, a Românilor: astăzi se declară din partea șefului lor autorizat ca o greșelă politică!

Departe am ajuns, frățiore, în trei-zeci de ani! Pune-ți mâna pe inimă și te întrebă: Cui ai să mulțămesci acesta?

Și de te vei gândi bine și cu temeiul vei învăța mult și te vei convinge despre multe. Înainte de töte vei intelege, că decă greșelă este azi, cum sustine Banffy în dieta, ce au făcut Ugurii cu noi la 1868, atunci noi Românii am greșit de-o sută și de-o miiă de ori mai mult, că prin lipsa de energie în lupta pentru drept și limbă am lăsat să ajungă așa departe lucrurile, ca celor ce stau azi în fruntea guvernului să le pară rău și de statutul organic al bisericii române gr. or., ce l'a votat dieta, după ce a decretat nimicirea drepturilor noastre politice-naționale.

Banffy în cestiunea autonomiei bisericii sêrbesci.

Eri am anunțat pe scurt, că deputatul sêrb Iosif Jagici a făcut în ședința dela 6 Aprilie a dietei o interpelare în ces-

tiunea autonomiei bisericii gr. or. sêrbesci.

La acesta l'a îndemnat faptul, că ministrul-președinte Banffy nu i-a dat invoirea de a se convoca congresul bisericesc sêrbesc în timpul obișnuit între Paști și Rosalii anul curent. Congresul avea să se ocupe, pe lângă afacerile curente și cu cestiunea organizării autonomiei bisericii sêrbesci. Înă în anul trecut, pe baza unei hotărâri preinalte, se alesese o comisiune din partea congresului, căreia i-s'a dat împuternicirea de-a face lucrările pregătitoare și de-a presenta un proiect în privința organizării autonomiei. Comisiunea și-a și făcut datorința și avea să raporteze despre lucrările sale în congresul viitor. Prin împiedecarea ținerii congresului însă, în Sêrbi s'au deșteptat nedumeriri și presupunerii, că Banffy nu consimte cu proiectata autonomie și de aceea Jagici făcū interpretația de care vorbim, cerând lămuriri.

În motivarea interpelării sale, Jagici arată starea asuprită a bisericii sêrbesci. El se plânse de ingerințele puterii în töte afacerile, fără deosebire, așa-der și în afacerile științifice administrative, și de împiedecarea, că se primesc apelațiunii la guvern ca la forul cel mai înalt în töte aceste afaceri. Se apelază deci dela drept la putere. Cu un cuvânt ingerințe, ce nu obvinieci față cu biserica gr. or. română și cu atât mai puțin față cu biserica autonomă protestantă. Acestă ingerință nu o reclamă nicidecum dreptul de suprainspecțiune al statului. De 30 de ani însă biserica sêrbescă stă sub acest amestec direct în afacerile ei, așa că decă guvernul așa voescă să alcătuescă autonomia celor 8—9 milioane catolici și autonomia proximă Jidovilor cu ocaziunea milenului, atunci el, interpelatorul, admoniează pe aceste confesiuni surori să nu dorescă autonomia.

Vorbitorul crede, că dreptul de supra-inspecțiune trebuie să se împartă între guvern și credincioși, așa ca guvernul să aibă a păși numai observarea legilor și a constituției. A mai accentuat, că pe când de-o parte pe baza art. de lege IX din 1868 s'a dat metropoliei gr. or. române

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Ce ne-au dat Slavii și Grecii.

Studiind vorbele slave și cele grecesci din limba noastră, din capul locului observi, că poporele slave au avut asupra noastră o influință culturală cu totul-tot deosebită de-a poporului grec. Câte vorbe grecesci avem în limbă, mai töte se referă la biserică și școlă, la comerț și industrie. Nici un cuvânt, nici măcar unul singur, dintre vorbele împrumutate dela Greci nu se referă la ciobănie, la creșterea vitelor și la lucrarea pământului. Cuvintele slave, dimpotrivă, se referă mai ales la acestea.
 Fără indoelă Grecii ne-au adus comerțul și industria. Asta o vedește nu numai dicționarul, oi și poesia populară.*
 Școlă ne-au dat de-opotrivă Slavii și Grecii. Religie noi am avut: religia creștină, înainte de-a veni în atingere cu Grecii și Slavii, căci noi avem pe Dumnezeu, cre-

deam în cruce, aveam legea creștină și aveam rugăciuni, deosebeam creștinul de păgân, credeam în suflet și ne feream de păcat. Töte acestea vorbe de origine latină dovedesc că n'am primit creștinismul dela Slavi, pentru-că deodată cu noțiunile — decă le-am fi primit dela Slavi — am fi primit și vorbele slave pentru acele noțiuni** Slavii și Grecii ne-au stăpânit și politicesc și bisericesc, și astfel am fost siliți să primim numirile „oficiale” ale lucrurilor.

Der și așa, tot le rămâne Slavilor și Grecilor un merit destul de mare.

E adevărat, că după mulțimea cuvintelor străine într'o limbă poți judeca starea înapoiață în cultură a poporului pe vremea când le-a primit, — ér noi avem förte multe! — și e adevărat, că poporele primesc de obicei vorbe străine, cari numesc noțiuni necunoscute lor până atunci. În acest fel cuvintele străine sunt, studiând filologice, cel mai nepărtinitor și mai ade-

** Lămuriri mai multe în această privință veți în columna lui Traian, anul 1883, articolul lui G. Chițu despre cuvintele creștine în limba română.

vărat istoric al culturai poporelor. Așa-der studiând care cuvinte străine, când și cum au intrat în limba noastră, reconstruim stările sociale și culturale ale vremurilor trecute.

Der această studiere trebuie să fiă făcută cu o rezervă. Și anume:

Noi n'am luat dela străini numai de acele cuvinte, cari numeau noțiuni necunoscute nouă.

Am împrumutat vorbe în două feluri: am împrumutat vorba cu noțiunea de-odată, și am împrumutat vorba singură, o vorbă pentru care avem echivalent în limbă. În cazul din urmă, împrumutul, e de importanță mai puțină. De multe ori pe lângă cuvântul nostru romanico întrebuintăm și cuvântul străin, — precum s'a întemplant totdeuna și în töte limbile — și une-ori cuvântul străin a biruit pe cel moștenit.

Așa de exemplu, cine poate dice, că noi am învățat plugăria dela Slavi, fiind-că vorba plug e slavă? Său ciobănia dela străini, pentru-că cioban e vorbă neromânescă? Ori cât ar fi plugul împrumutat dela Slavi, noi am învățat a ara de acasă din Roma, căci alt-fel în loc de vorba la-

tină a ara am fi țis slavonesce a plugui. Și chiar decă ciobanul e străin de origine, noi avem păcurarul (în Ardeal și în Macedonia) care e tot una cu peculiarus al Latinilor.

Intr'adevăr e de mirat, cum au biruit cuvintele străine pe cele ale noastre moștenite. Decă bați de sémă, că numirile părților corpului sunt mai töte latine (cap, păr, frunte, ochi, nas, gură, față, dinți, limbă, barbă, gât, piept, mână, deget, picior, etc. etc.), că tot așa sunt numirile de rudenie (tată, mamă, frate, soră, fiu, fecior, fată, cumnat, ginere, noră, socru, unchi, nepot, etc.), tot așa numirile animalelor și ale copacilor (bou, vacă, cal, iapă, căne, porc, oaie, berbece, lup, urs, vulpe, iepure etc. fag, prun, nuc, alun, tei, etc.) și numele țilelor (Luni, Marț... etc.) — își vine să țic: töte aceste cuvinte sunt latine, pentru-că Românul cunosea noțiunile și având cuvinte pentru ele, n'a simțit nevoia să schimbe numirile noțiunilor. Se poate.

Der atunci cum rămânem cu numirile lucrurilor, cari se raportă la ciobănie și la plugărie? Decă vorbele lapte, caș, chiag, ser sunt latine, de ce sunt străine vorbele

* Pe cine-l interesează cestiunea, să studieze cântecele bătrânesci din colecția d-lui G. D. Teodorescu.

Cursul la bursa din Viena.

Din 7 Aprilie 1897.

Renta ung. de aur 4%	121.75
Renta de corone ung. 4%	99.20
Impr. cail. fer. ung. in aur 4 1/2%	122.50
Impr. cail. fer. ung. in argint 4 1/2%	101.—
Oblig. cail. fer. ung. de ost. I. emis.	120.10
Bonuri rurale ungare 4%	97.40
Bonuri rurale croate-slavone	97.50
Imprum. ang. cu premii	152.—
Losuri pentru reg. Tisei si Segedin.	139.—
Renta de hartie austr.	101.15
Renta de argint austr.	101.15
Renta de aur austr.	122.55
Losuri din 1860	141.25
Actii de ale Banței austro-ungar.	935.—
Actii de ale Banței ung. de credit.	385.50

Actii de ale Banței austr. de credit. 349.—

Napoleonori	9.51
Maroi imperiale germane	58.62 1/2
London vista	119.50
Paris vista	47.55
Rente de corone austr. 4%	100.95
Note italiene.	44.10

Cursul pieței Brașov.

Din 8 Aprilie 1897.

Banote rom. Cump.	9.44	Vend.	9.46
Argint rom. Cump	9.41	Vend.	9.43
Napoleon-d'or. C mp.	9.49	Vend.	9.51
Galbeni Cump.	5.55	Vend.	5.60
Ruble Rusesci Cump.	126.—	Vend.	—
Maroi gemane Cump.	58.50	Vend.	—
Lire turcesci Cump.	10.60	Vend.	—
Seris. fonc. Albina 5%	100.75	Vend	101.75

Chiar acum au apărut

PREDICE

pentru Dominecele de preste an,
compuse și elucrate după Chatechismul lui Decharbe,
de **VASILIU CRISTE** preot.

TOMUL II.
Dela Domineca XI. după Sf. Rosali, până la Dom. Vameșului.
Prețul unui esemplar expedit franco e 85 cr.

— o o —

Și

BOCETE,
adecă **Cântări la morți,** adunate de Ioan Pop Reteganul.
Prețul unui esemplar expedit franco e 40 cr.
A se adresa la: **Tipografia „Aurora“ A. Todoran**
în **Gherla — Szamosujvár.**

O C A S I U N E !

Deschidere de Magazin.

Imi permit a aduce la cunoscinta On. public, că **de azi in colo, am luat asupra-mi pravalia de moda a lui Temesvári István,** din strada Vămii, și **am și deschis.**

Și prin cumpărarea de marfă foarte convenabilă, sunt in plăcută poziție de a vinde diferite **stofe de primăvară** și alte **articole, Confecțiuni și umbreluțe de sôre** cu prețurile cele mai reduse.

Imbrăcăminte de copii, șiopcutie, bluze, albituri, resturi de lânării și de mătăsuri cât și confecțiuni rămase sub prețuri de cumpăratură.

Din princip voesc, că numai marfă de calitate bună se țin, doresc ca in scurt timp a avea încredere in onorata Clientelă.

Rugându-vă de o cercetare numărôsă.

Cu distinsă stimă:
Robert Weber.

1242,2—3.

O C A S I U N E !

A v i s !

Prenumeratiunile la **Gazeta Transilvaniei** se pot face și renoi ori și când dela 1-ma și 15 a fiă-cărei luni.

Domnii abonati se binevoiască a arăta in deosebi, când voiesc ca expedarea se li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonează din nou se binevoiască a scrie adresa lămurit și se arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“

ANUNCIURI
(insertini și reclame)

Sunt a se adresa subscrisii administrațiunii. In cazul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădemânt, care crește cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazeta Trans.“

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din **1 Oct. 1896.**

Budapesta—Arad—Teiuș

Tren mixt	Tren de pers.	Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren de pers.	Tren mixt
		10.—	8.05	2.15	pl.	Viena . . . sos.
		8.05	1.55	10.—	↓	Budapesta . . . ↑
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	↓	Solnoc. . . ↑
9.10	8.42	3.55	6.05	6.10	sos. }	Arad . . . { pl.
2.30	7.25	4.30	7.05	6.30	pl. }	Arad . . . { sos.
2.44	7.42	4.42		6.40	↓	Glogovaț. . . ↑
3.15	8.20	5.03		7.07	↓	Gyorok . . . ↑
3.32	8.39	5.14		7.18	↓	Pauliș. . . ↑
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35	↓	Radna Lipova . . . ↑
4.30		5.50		7.58	↓	Conop. . . ↑
4.50		6.12		8.14	↓	Berzava . . . ↑
5.40		7.—	8.51	8.56	↓	Șoborșin. . . ↑
		7.28	9.10	9.24	↓	Zam . . . ↑
		7.54		9.50	↓	Gurasada . . . ↑
		8.10	9.34	10.06	↓	Ilia . . . ↑
		8.28		10.24	↓	Branicica . . . ↑
	4.47	8.54	10.—	10.50	↓	Deva . . . ↑
	5.04	9.08	10.11	11.04	↓	Simeria (Piski) . . . ↑
	6.10	10.06	10.37	11.43	↓	Orăștie . . . ↑
	6.39	10.29		12.06	↓	Jibot. . . ↑
	7.11	10.53		12.30	↓	Vințal de-jos . . . ↑
	7.28	11.07	11.01	12.44	↓	Alba-Iulia . . . ↑
	8.13	11.54	11.19	1.02	sos.	Teiuș . . . pl.

Budapesta, gara de vest—Rușava—Vercerova

Orient. Expres	Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.		Tren de pers.	Tren de pers.	Orient. Expres	Tren accel.	Tren de pers.	
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena . . . sos.	5.50		7.02	7.05	6.45
Vineri											
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta . . . sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.02
Circul. numai Sâmb.	10.30	3.41	9.21	11.15	sos. }	Budapesta . . . pl.	4.19	8.21		12.11	6.01
	10.40	3.46	9.03	11.21	pl. }	Czegled. . . { sos.	4.04	8.13		12.06	6.—
4.43	1.47	5.49	12.52	1.20	sos. }	Segheșin. . . { pl.	12.53	5.10	10.50	10.01	2.31
4.49	2.12	5.55	1.30		pl. }	Segheșin. . . { sos.	12.26		10.45	9.53	2.11
6.03	5.05	7.54	4.59		sos. }	Timișoara . . . { pl.	9.20		8.55	7.50	11.—
											Tren mixt
6.47	6.15	8.02	5.52		pl. }	Timișoara . . . { sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
	7.26	8.49	6.57								
	8.21	9.23	7.42		↓	Topcloveț. . . ↑	7.25	5.53		6.56	1.58
	9.33	10.25	9.10		↓	Lugoș. . . ↑	6.48	5.10		6.28	12.58
		11.15	10.02		↓	Caransebeș. . . ↑	3.39	4.05		5.39	11.01
					↓	Teregoava . . . ↑	4.35			4.40	8.07
					↓	Mehadia . . . ↑	3.15				5.34
					↓	Băile-Herculane . . . ↑	3.02		4.35	3.23	5.12
11.05		12.28	11.47		↓	Topleț. . . ↑	2.46			3.08	4.46
		12.39	11.59		↓		2.21		4.05	2.51	4.10
11.31		12.56	12.16		sos. }	Rușava . . . { pl.					
11.37		1.11	12.31		pl. }	Rușava . . . { sos.	1.09		3.49	2.19	
11.45		1.20	12.40			Vercerova . . . ↑	1.—		3.40	2.10	
10.55		1.40			↓	Bucuresci . . . ↑	11.25		7.10	5.50	

Brașov—Chezdi-Oșorhei

tren mixt	tren de pers.	tren de pers.		tren mixt	tren de pers.	tren mixt		
4.50	8.50	3.10		pl.	Brașov . . . sos.	8.19	1.50	7.20
5.36	9.33	3.43		↓	Prejmer. . . ↑	7.41	1.20	6.42
6.49	10.46	4.35		↓	Sepsi S. Georg. . . ↑	6.35	12.29	5.56
8.33	12.40	5.55		↓	Covasna . . . ↑	4.55	11.13	3.51
9.19	1.26	6.32		sos.	C-Oșorhei . . . pl.	4.—	10.30	2.45

Simeria (Piski)—Petroșeni—Lupeni

tren mixt	tren de pers.	tren mixt	tren mixt		tren mixt	tren de pers.	tren mixt		
	6.10	11.28	4.20	pl.	Simeria . . . sos.	10.33	3.24	8.47	
	7.31	12.48	6.03		Hategu. . . .	9.05	2.03	7.34	
	9.55	3.40	9.05	sos. }	Petroșeni . . . { pl.	6.10	11.25	5.25	
				pl. }	Petroșeni . . . { sos.		9.48	4.54	8.38
							8.57	3.56	7.47
5.15	10.15	4.05		sos.	Lupeni . . . pl.		8.25	3.21	7.15
6.20	11.27	5.10							
6.40	11.50	5.30							

Nota: Orele insemnate in stanga statiunilor sunt a se ceti de sus in jos, cele insemnate indreapta de jos in sus. Numerii in quadrați cu linii mai negrii insemnă orele de noapte.